

Energiafordulat Úton az energia-önellátás felé!

Meg kell teremteni Magyarország önálló energiaellátását egy decentralizált energiaháló formájában, amely elsősorban kis és középvállalatokra épül és helyi cégek, vállalkozók, polgárok, közösségek, önkormányzatok tulajdonában van.

Ma Magyarországon emberek fagynak meg az otthonukban, mert nem tudják kifizetni a számlát és ezért kikapcsolják náluk a gázt, az áramot, vagy mert egyáltalán nincs kályhájuk, amivel fűtsenek. A többiek csak fáznak, és rettegnek, hogy még jobban fognak fázni, mert két távoli, de azért jól ismert ország politikusai az európai polgárokat használják túszul saját politikai érdekeik érvényesítésére. Ebben az évben a közüzemi tartozás miatt családok ezreire vár az ingatlanok elárverezése és a kilakoltatás. A nagy gázmennyiséget igénylő gyárak az év elején leálltak, a 2008-as év pénzügyi krízise után jön egy újabb gazdasági krízis, a termelés kieséséből eredő károk az egeket verik.

Ha valaki a nyári üzemanyagárakat tekintve nem gondolt arra, hogy mennyire függ az ipar, a mezőgazdaság és a hétköznapi ember a fosszilis energiától, annak mára világossá kellett válnia, hogy választóponthoz értünk. Nyilvánvaló, hogy egy krízisben nem lehet a magyar politika által a rendszerváltás óta és a rendszerváltás előtt elkövetett hibás döntéseket rövid távon korrigálni. A társadalomnak és a politikai elitnek az orosz gázstop nélkül is rég fel kellett volna ismernie, hogy a magyar energiapolitika zsákutcában van. Azért, hogy a mai energiakrízis ne ismétlődjön meg néhány év múlva sokkal súlyosabban, mindenkinek el kell gondolkodnia a jövőről. Az egész társadalom felelőssége, hogy most követelje azokat a stratégiai irányváltásokat, amelyek megalapozhatják Magyarország energetikai és gazdasági fejlődését.

Azok a politikusok és gazdasági szakemberek, akik még több és még nagyobb gáztárolót akarnak építeni, vagy újabb gázvezetékben gondolkodnak azért, hogy esetlegesen megosszák a kockázatot, csak a probléma felszínét súrolják, és hamis biztonságérzetet sugallnak. Míg átmenetileg ez kiegészíthet minket, a hosszabb távú megoldás az import földgáz felhasználás mérséklése hazánkban. A lakossági fosszilis energiafelhasználás ártámogatása pedig csak fokozza a problémát, gondoskodni kell arról, hogy minél hamarabb megszüntethetővé váljon. Tudomásul kell venni, hogy a jelenleg művelt orosz gázmezők (és más földrajzi térségek földgázkincse is) lassan kimerülnek és a földgázellátás biztonsága a jövőben nem garantálható. Tudomásul kell venni, hogy a földgázra alapozott hő-, és villamosenergia-termelés csak növeli Magyarország függőségét a nemzetközi gáz- és olajkiszármazéktól. Ha ezen az úton haladunk, kockára tesszük nem csak az unokáink, az eljövendő generációk jövőjét, hanem már a sajátunkat is. Vagy azért fogunk fájni, mert nincs gáz, vagy azért, mert nem tudjuk megfizetni. Gáztárolókat és vezetékeket csak vállalkozói alapon építsünk, az állam ezeket ne támogassa a megújuló energiák rovására!

A gazdasági válság és az energiaválság egy olyan kihívás, ami megteremti a lehetőségét és a szükségességét annak, hogy a közszférát, a gazdaságot és a háztartásokat az energiahatékonyság és a megújuló energiák felé fordítsuk. Stratégiai célként ki kell tűzni az ország és ezen belül az egyes régiók, és minél több épület energia-önellátását.

Az **energiastratégia** kidolgozása során figyelemmel kell lenni az átmenet időszakára is. Egy olyan megújuló és hagyományos (fosszilis és atomenergia) energiákból álló energiamixet kell létrehozni, ami folytonosan változik, s a technológia fejlődésével és elterjedésével kiszorul belőle az olaj, a gáz és a szén a megújuló energiák javára.

Egy ilyen stratégia megvalósítása **megvédheti az ország lakosságát** attól, hogy ki legyen szolgáltatva távoli és megbízhatatlan országok kénye kedvének. Az energia megfizethető lehet és az energiára kiadott pénz itthon maradhat, tovább élénkítve a magyar gazdaságot, s nem olyan távoli, politikailag instabil gyakran diktatórikus országok elítjének luxuskiadásait finanszírozzuk, mint Oroszország, az Arab Emírátságok, vagy Szaúd-Arábia.

Több százezer új munkahelyet teremthetünk így a kutatás-fejlesztésben, a mező-gazdaságban, az iparban és az energetikában. Ezek a munkahelyek nincsenek kitéve a világgiazi konjunktúra hullámzásainak, hiszen energiára mindig szükség van és egyre több energiára van szükség.

Jelentősen javíthatja a környezet állapotát egy olyan, a helyi viszonyokra adaptált optimális energia-mix, ami elsősorban napenergián, geotermián és szélenergián, s kisebb részben a helyben felhasznált biomasszán, ezen belül is elsősorban a biogázon alapul. A biogáz termelés lehetővé teszi a már kiépített gázvezeték-hálózat hasznosítását is.

Az energiabiztonság megteremtéséhez ki kell dolgozni és középtávon meg kell valósítani azt az irányítási rendszert, ami sok kis energiatermelő egységből áll, s így az esetleges üzemzavarok nem veszélyeztetik az egész rendszer stabilitását. Ki kell fejleszteni olyan új energiatárolási technológiákat, amelyek magas hatásfokúak és nem terhelik a környezetet.

Az energiatakarékosság régi közhelye, hogy az az energia a legolcsóbb, amit fel sem használunk. A mostani kampányszerű ablakcsere és szigetelési hullám mellett a teljes fűtési-szellőzési rendszer optimalizálásáról is gondoskodni kell. Az épületek átalakítását úgy kell megközelíteni, hogy abban helyet kapjon, az energiaellátás, a szigetelés és az egészséges lakókörnyezet szempontja is. Hiába szigeteljük az épületeket, ha utána kivirágzik a penész a falon.

Az épületek energiafelhasználását a jelenlegi építési előírásokhoz képest annak töredékére kell csökkenteni. Figyelembe kell venni az épület teljes életciklusa alatt (építési anyagok előállítása, építés, üzemeltetés, felújítás, bontás) felhasznált energiamennyiséget. Az aktív házak építését különböző kedvezményekkel kell elősegíteni. Ezek az épületek megtermelik azt az energiamennyiséget, ami a működtetésükhöz kell, sőt még plusz energiát is be tudnak táplálni az energiarendszerekbe.

Az **energiahatékonyság** jegyében újra kell tervezni a használati tárgyakat, a háztartási gépeket, de a mindennapi folyamatokat is egészen attól, hogy milyen módszerekkel és mennyi energiával főzzük meg az ebédet, hány fokon működtetjük a mosógépet, addig, hogy mikor tartunk iskolai szünetet, vagy mikor megyünk szabadságra.

A **támogatási rendszereket** a pályázatok helyett normatív támogatásokra kell cserélni. Legalább 50%, de megfelelő és hatékony ellenőrzési rendszer bevezetésével bizonyos szociálisan rászorult rétegeknél, a közszférában vagy egyes technológiák esetében akár 75-100%-ban kell támogatni az energia-önellátást szolgáló energetikai, energiatakarékos beruházásokat. Az ipari és mezőgazdasági technológiák, a közlekedés energiatakarékosának fokozása rendszerint már rövid távon is költségcsökkentést jelent, ezért a támogatásokon felül adókedvezményekkel kell ebben a szférában megteremteni az energiafordulatot.

Az energiatudatosság fokozása érdekében a képzési rendszerekben vissza kell állítani a természettudományos oktatás-nevelés megbecsültségét. A környezeti nevelést ki kell egészíteni már az óvodás kortól kezdve a fenntartható fejlődés és az energetika élményszerű, kísérleteken alapuló oktatásával. Ki kell nevelni és Magyarországra kell hívni azokat a kutatókat, akik a megújuló és az alternatív energetikai kutatás-fejlesztésben vezető nagyhatalommá tehetik az országot. Széles körben el kell terjeszteni a megújuló energetikai szakmunkás és technikusképzést. A civil szervezetek, a média és a közszféra közös feladata a közvélemény tudatformálása, az új technológiák elterjesztése és a politikusok energetikai felvilágosítása. El kell érni, hogy a háztartások energiafogyasztásból tudatos energia-felhasználóvá, sőt energiatermelővé váljanak.

„Energiafordulat: Úton az energia-önellátás felé” címmel egy mozgalmat indítunk útjára. Várjuk az önkormányzatok, civil szervezetek, oktatási intézmények, vállalatok, magánszemélyek, nemzetiségi és kulturális szervezetek, a médiumok és a politikai pártok csatlakozását nem csak szavakban, hanem tettekben is. Vállaljuk, hogy a mozgalomhoz csatlakozóknak minden lehetséges szakmai és információs segítséget megadunk, a közvéleményt megismertetjük a legjobb gyakorlati példákkal, s folyamatosan lobbitevékenységet végzünk az európai, helyi és az országos döntéshozóknál, politikusoknál az energiafordulat megvalósításáért.

Pécs, 2009-01-28

Dr. Somogyvári Márta, egyetemi docens, Interregionális Megújuló Energia Klaszter Egyesület elnöke,
Dr habil. Kiss Tibor egyetemi docens,
Dr. Bank Klára, egyetemi docens,
Dr. Vajda József, a műszaki tudomány kandidátusa, főiskolai tanár
Kisfali János, Abaliget község polgármestere